

ვთლენი ური ტყეაბი

ბუნების უძველესი საგანძურო

პროექტი მარადაფინანსებულია პოლონურ-
ამერიკული თავისუფლების ფონდის
მიერ, პროგრამა „RITA - რეგიონი გარდამავალ
პროიოდშის“ ფარგლებში, რომელსაც
ასორციელებს ფონდი განათლება
დამოკიდებულისათვის.

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

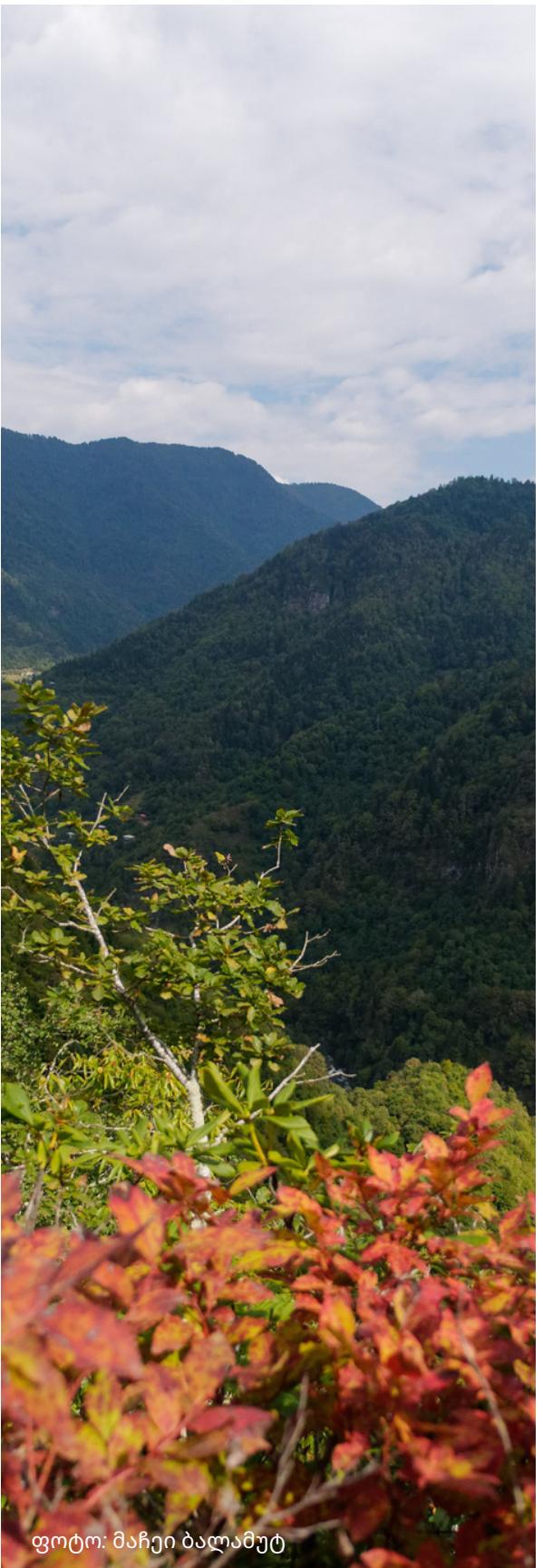
EKO
Fundacja EkoRozwoju

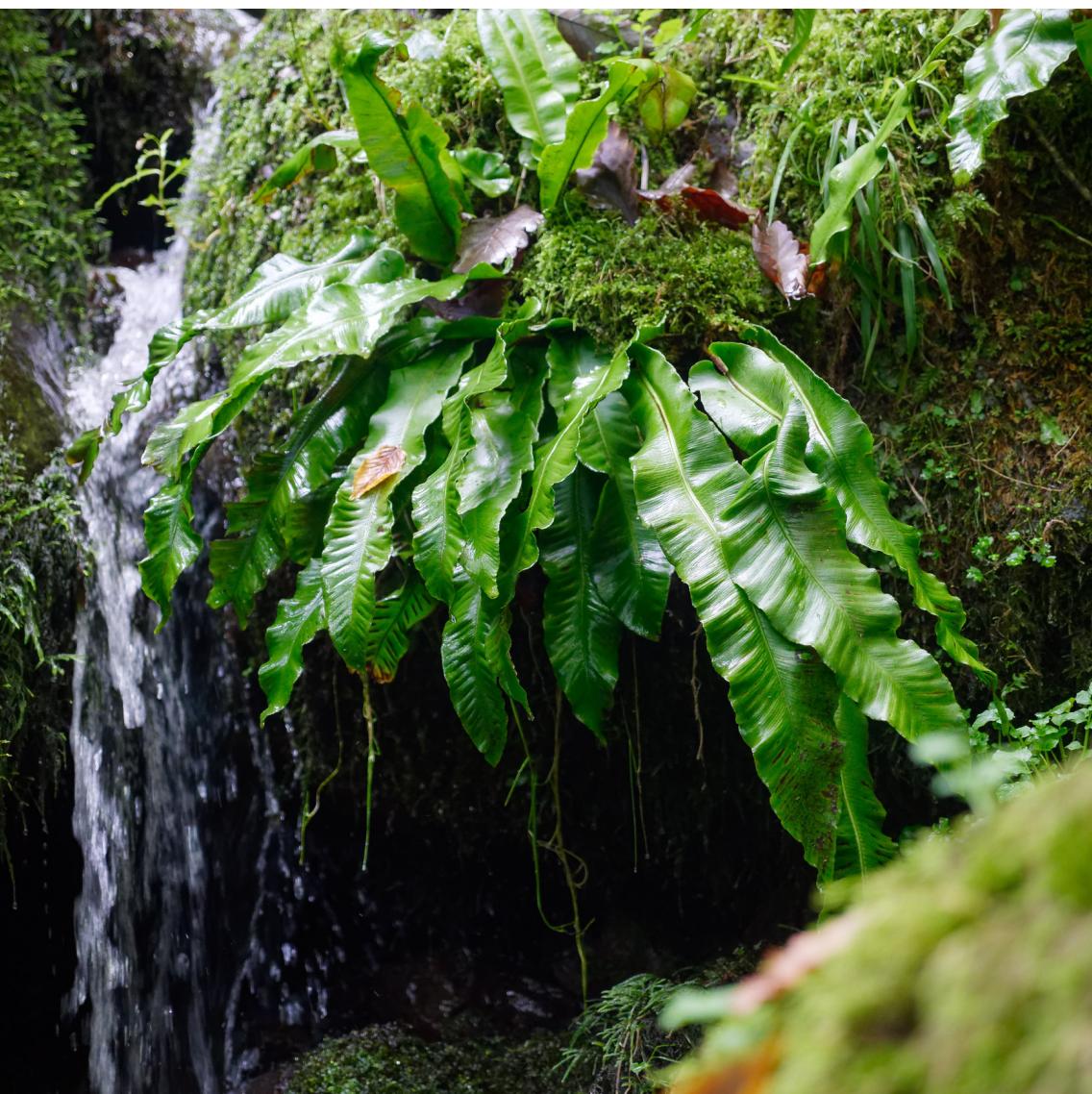
კოლხური ტერმინი

ტყე არის გეოგრაფიული ლანდშაფტის
ნაწილი, იმ ხეების, ბუჩქების, ბალახების,
ცხოველებისა და მიკროორგანიზმების
ერთობლიობა, რომლებიც განვითარების
პროცესში ერთმანეთთან არიან
დაკავშირებული და გავლენას ახდენენ,
როგორც ერთმანეთზე, ისე გარემოზეც.

ფოტო: მაჩეკი ბალამუშ

კოლხური ტყე

კოლხური ტყე სითბოს
მოყვარული სახეობების
თავშესაფარს წარმოადგენს.
კოლხეთის ტყეებში მრავალი
რელიქტური მერქნიანი და
ბალახოვანი
მცენარეების სახეობა ხარობს
-სწორედ ის
მცენარეები, რომლებიც
ევროპაში მრავალი
მილიონობით წლის წინ იყო
გავრცელებული და
გამყინვარების პერიოდში
გადაშენდა.

მთლიანი მანატეული მარჯვენა მულინურ-
ახორციელი თავისებულის ფილიოს
მიერ, პროექტის RITA - რიგორიტ გაზიარება
პრინციპის ფინანსირები, რომელსაც
ასოციერებული ფონდი „მარცხენა“
დემოკრატიული დაფინანსებს.

კოლხური ტყეები გამოიჩინა რელიეფური და ენდემური სახეობების მრავალფეროვნებით.

პროექტი თანადაფინანსებულია პოლონურ-
უკრაინული თავისებულების ფონდის
მიერ პროექტამ „RITA – რეგიონი გარდამაცაო
პერიოდში“ ფარგლებში. ორმეტსაც
ახორციელებს ფონდი „განათლება
დამზადაციისათვის.“

Region in Transition

BLACK SEA ENVIRONMENTAL
PROTECTION FUND

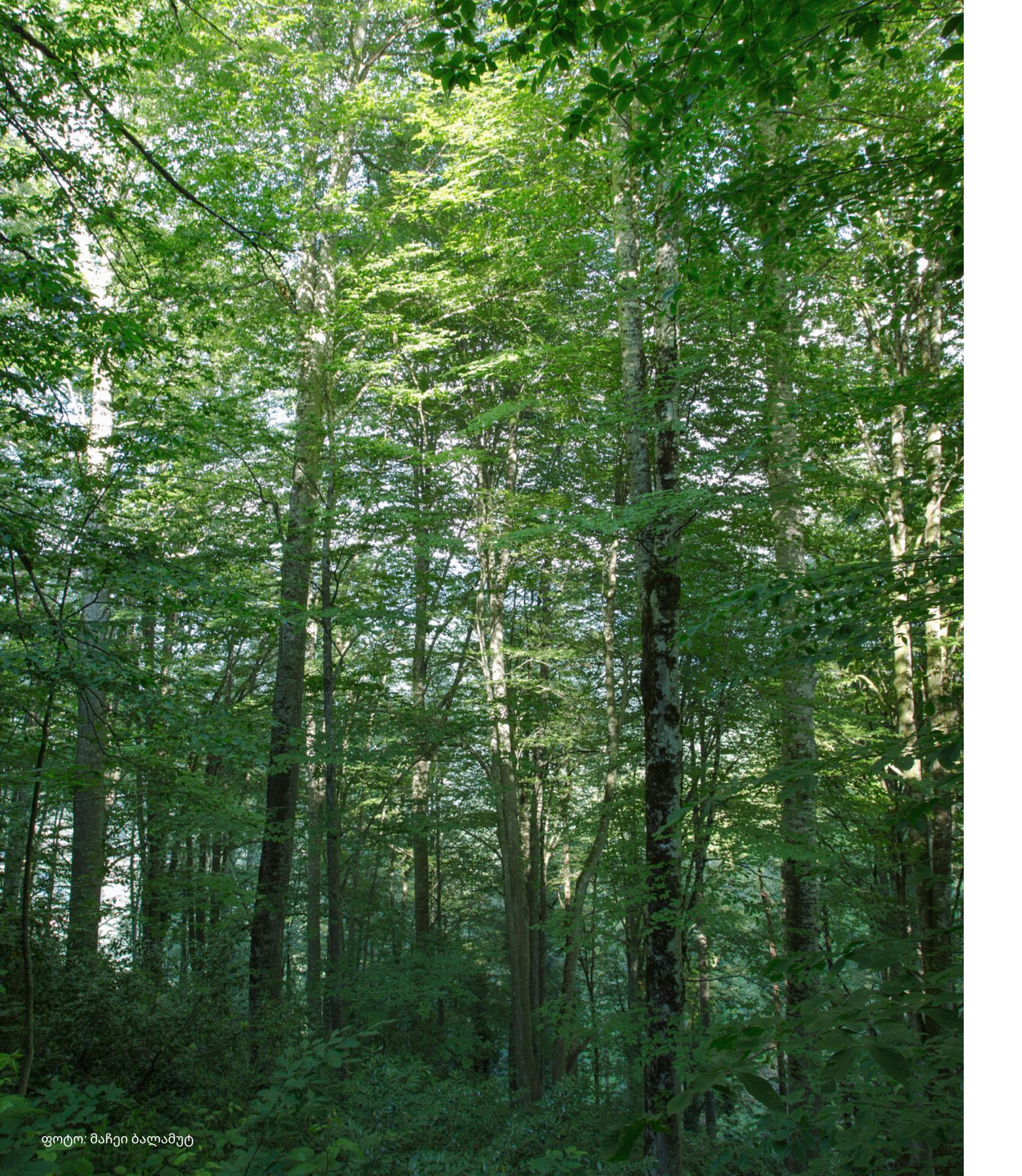

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

Fundacja EkoRozwoju

ფოტო: მაჩეო ბალამუძი

მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებულია

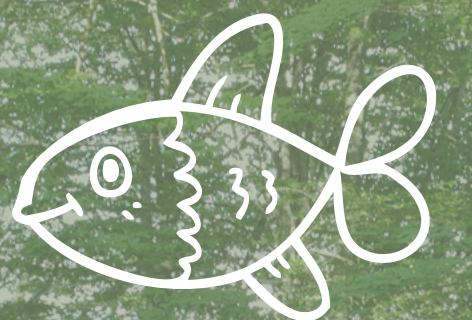
სულ 548

მცენარეები

სულ 20

ამფიბიები
ქვეწარმავლები

სულ 31

თევზები

სულ 92

ფრინველები

სულ 43

ძუძუმწოვრები

Cyclamen adzharicum
აჭარული ყოჩივარდა

მაჭახელას ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებულია

მცენარეები:

სულ 548-მდე სახეობაა გავრცელებული, აქედან საქ. წითელი ნუსხა - 12, IUCN-ის წითელი ნუსხა - 7, კავკასიის - 52. მათ შორის 55 ენდემური სახეობაა:

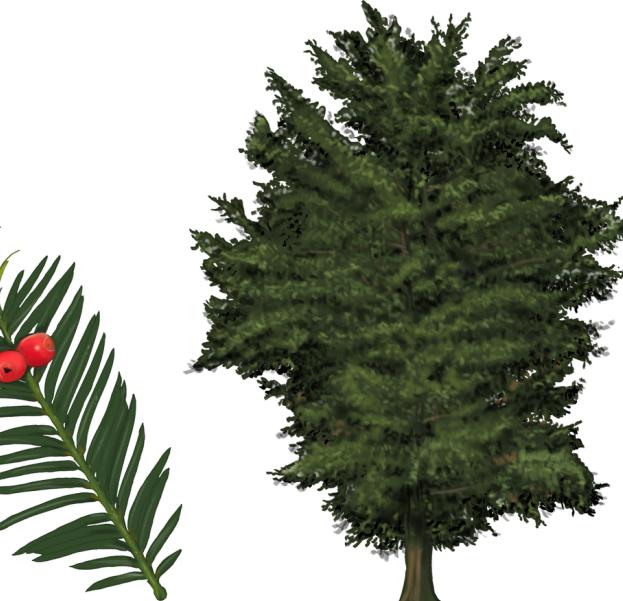
- 21-კავკასიის;
- 3-საქართველოს;
- 25-კოლხეთის
- 4-აჭარა-ლაზეთის
- 2-აჭარის

პროექტი თანადაფინანსებულია პოლონურ-ამერიკული თავისუფლების ფონდის მიერ, პროგრამა „RITA - რეგონი გარდამავალ პერიოდშის“ ფარგლებში, რომელსაც ახორცელებს ფონდი „განათლება დემოკრატიისათვის.“

საქართველოს ნითელი ნუსხის სახეობები:

- უთხოვარი (*Taxus baccata*),
- კოლხური სურო (*Hedera pastuchovii*),
- ჩვეულებრივი ნაბლი (*Castanea sativa*),
- კოლხური თხილი (*Corylus colchica*)
- ჩვეულებრივი კაკალი (*Juglans regia L.*)

უთხოვარი (*Taxus baccata*)

ჩვეულებრივი ნაბლი
(*Castanea sativa*)

სპონსორები თანადაფინანსებულია პოლონერ-ატენისტები და გეოგრაფიული ფონდის
მიერ. მისამართი: RITA, რივენინ გარიზამიალ
სარჩევების ფინანსი, რივენის გარიზამიალ
სარჩევების ფინანსი, კამათების
დემარკაციის ფორმა.

R i T A
Region in Transition

BLACK SEA ECOACADEMY

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

FELN
Fundacja EkoRozwoju

პონტიური ძველი (Quercus pontica)

The illustration features two parts. On the left, a large, dense shrub with numerous small, rounded green leaves is shown against a white background. On the right, a magnified view of a branch segment is presented. This segment consists of a central stem with several pairs of opposite, elliptical green leaves. At the junction where the leaves meet the stem, there are small, round, light-green structures representing immature fruits or flower buds.

კოლხური ბზა (*Buxus colchica*)

საქართველოს ნითელი ნუსხის სახეობები

- მეღვეღვევის არყი (Betula medvedevi)
 - შიშველი თელადუმა (Ulmus glabra)
 - პონტიური მუხა (Quercus pontica)
 - კოლხური ბზა (Buxus colchica)

პროექტი თანადაფინანსებულია პოლონუ ამერიკული თავისუფლების ფონდის მიერ, პროგრამა „RITA – რეგიონი გარეამპერიაციულის“ ფინანსების, რომელსაც ახორციელებს ფინანსები, -განათლება დამოწმებისას.

საქართველოს ნითელი ნუსხის სახეობა

- უნგერნის შეერი
(*Rhododendron ungrenii*)

პროექტი თანადაფინანსირებულია პოლონერ-ავერტიკული და ეკოლოგიური ფონდის მიერ. მისამართი: სოფ. სამარე - რეგიონი გარდამავალი აუტომობილის ფარისებრი, რიჩელსაც ახორციელდება ფორის კამათლება დამზურავებისათვის.

R i T A
Region in Transition

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

FELI
Fundacja EkoRozwoju

კავკასიური ხარისძირა
Helleborus caucasicus

სმირნოვის შეერი
Rhodedendron smirnowii

ფურისულა
Primula vulgaris

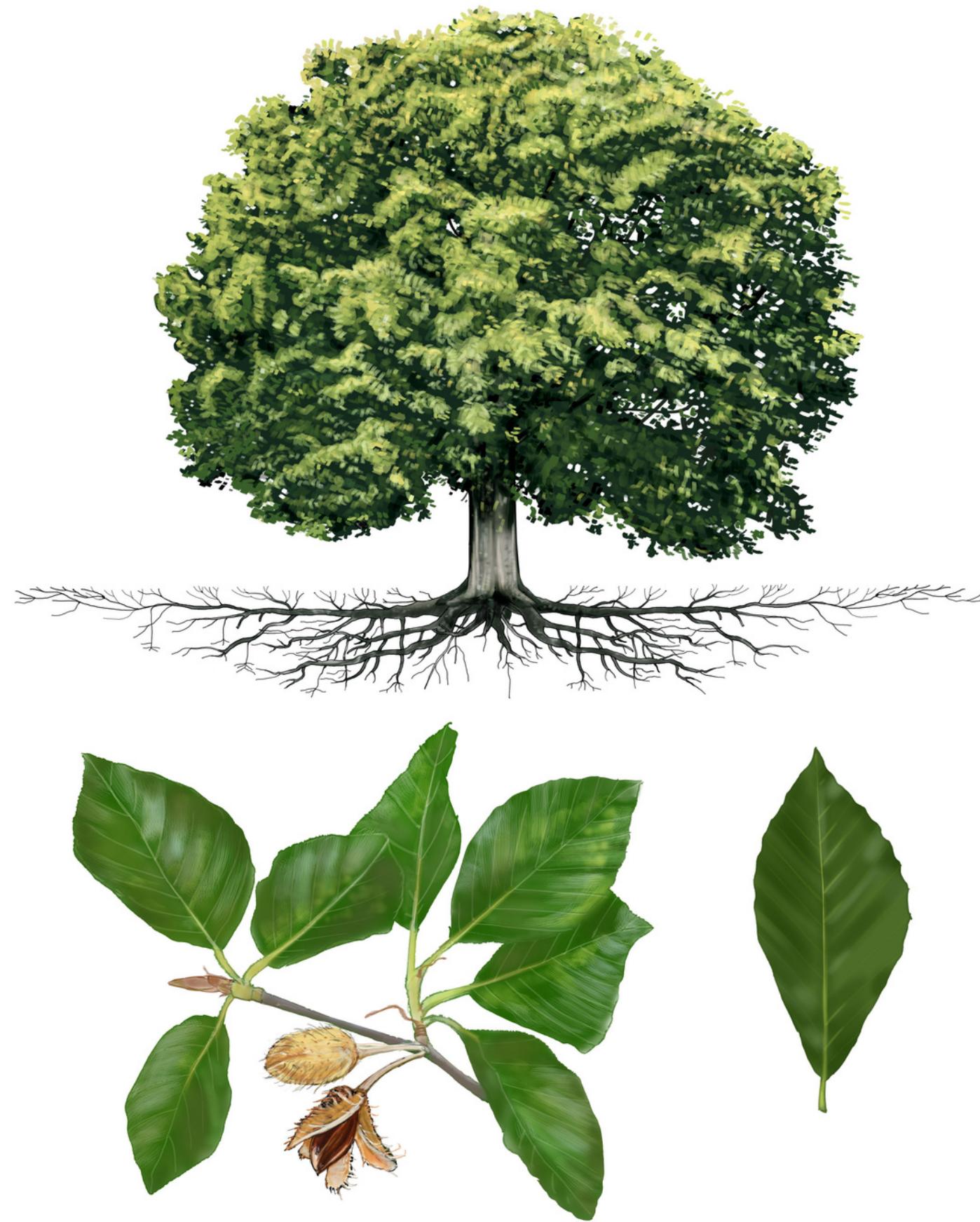
აჯარული ყოჩივარდა
Cyclamen adzharicum

ნაბლი *Castanea sativa*

კოლხეური ტყეების ერთ-ერთი ნარმომადგენელი. ის მეტად სასარგებლო მცენარეა, რომელსაც ჩვენი დენდროფლორის ვერც ერთი სახეობა ვერ შეეძრება. ისხამს ისეთ ნაყოფს რომელიც საუკეთესო თვისებებით ხასიათდება, როგორც საგემოვნო ასევე სასარგებლო.

პროექტი თანაცაფინანსებულია პოლონერ-ამერიკული თავისუფლების ფონდის მიერ, მილორადა „RITA - რეგიონი გრძამავალ პერიოდში“ დაწელების, რომელსაც ახორციელებს ფონდი „განათლება დამზარებისათვეს.“

ნიფელი *Fagus orientalis*

მაღალი სიხშირის, შეკრულ და დაბურულ
კორომებს ქმნის, ცოცხლობს 400 წელს და მეტს,
მისი სიმაღლე 34-40მ (იშვიათად 50მ) აღწევს,
გავრცელებულია 600-1700მ, იშვიათად 2200მ.-მდეც.

პროექტი თანადაფინანსებულია ვოლონერ-
აერიკული თავისუფლობის ფონდის
მიერ, „მილირამა_РИТА - რეგიონი გარდამავალ
პერიოდში“ ფარგლებებში, რომელსაც
ასოცირებებს ფინანსირებად დამადასტურდება
დემოკრატიკისათვის.“

უთხოვარი *Taxus baccata*

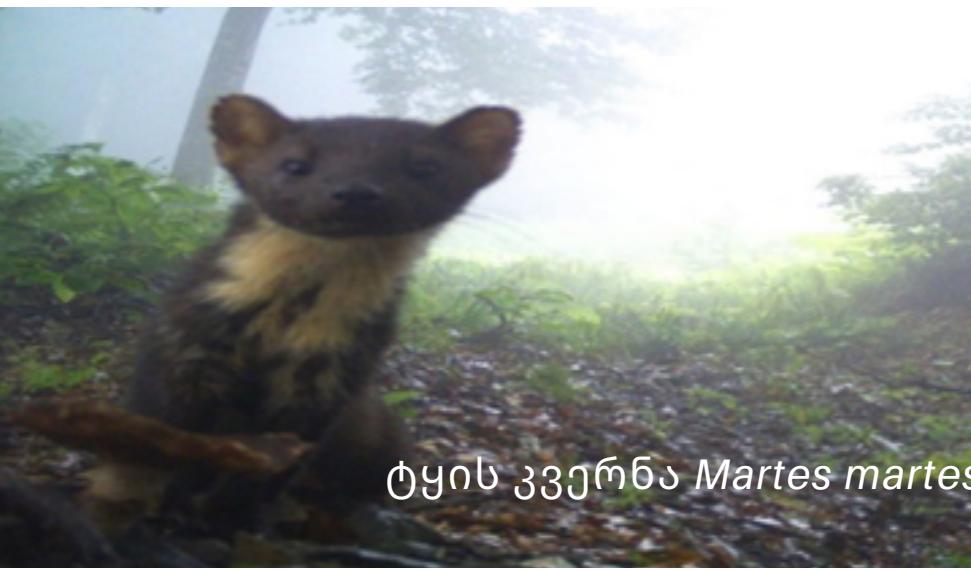
მაჭახელას ეროვნულ პარკში გვხვდება ერთ-ერთი
ასაკოვანი და დიდი უთხოვარის ხე, რომელიც
დაახლოებით 500-600 წელს ითვლის და
შეტანილია წითელ ნუსხაში, მისი
გარშემოწერილობაა 5,2მ

პრიექტი თანადაფინანსებულია პოლონერ-
ამერიკული თავისუფლების ფონდის
მიერ, პოლონების „RITA - რეგიონი გრძელამავალ
პრიორიტეტი“ ფინანსის, რომელსაც
ასორტირებულია ფინანსურული
დემოკრატიისათვეს.“

სუმუნური

მაჭათელას ეროვნული პარკის ფაუნა

საქართველოს
ნითელი ნუსხის
სახეობები

- არჩვი
- მურა დათვი
- კავკასიური ციყვი
- ფოცხვერი
- სამხრეთული
ცხვირნალა
- წავი
- კავკასიური
სალამანძრა

კავკასიის
ენდემური
ძუძუმნოვრები

- მცირე კბილთეთრა
- რაღეს ბიგა
- კავკასიური ციყვი
- კავკასიური თხუნელა

კავკასიური ციყვი (Sciurus anomalus)

კავკასიური ციყვი (*Sciurus anomalus*)

დაცულია საქართველოს ნითელი ნუსხით, მას აქვს შესანიშნავი მხედველობა და გრძელი ფაფუკი კუდი, რომელსაც რამოდენიმე დანიშნულება აქვს: გათბობის, მზისგან დაცვის და ხიდან ვარდნისას პარაშუტის ფუნქციას ასრულებს. იკვებება როგორც მცენარეულობით, ასევე უხერხემლო ცხოველებით.

პრიორული თანადაფინანსებულია პოლონეგრ-არგიტაკული თანამდებობის ფინანსის მიერ, მისიერასა და RITA - რიგორიტ გაზიარებალ პროექტის ფინანსირებით, რომელსაც სამიკროლიკური ფორმა ექსპოზურა დამტკიცებული იყო.

R i T
Region in Transition

BLACK SEA
ECOACADEMY

მაჭახელას ეროვნული პარკი

Machakhela National Park
Fundacja EkoRozwoju

Fundacja EkoRozwoju

ფოცხვერი (*Lynx Lynx*)

ფოცხვერი (*Lynx Lynx*)

კატისებრთა ოჯახის
წაარმომადგენელი. გამოირჩევა
მახვილი მხედველობით და კარგი
სმენით. დაცულია საქართველოს
ნითელი ნუსხით

პროექტი თანადაფინანსებულია პოლონეზ-
ავერტიკალუ თანამდებობის ფინანსის
მიერ, მისიენსას „RITA - რიგიტი გაზირმვალ
პროექტი“ ფონდი, მიმულას კარის და
სამინისტროს ფონდი, ერთა ერთი და
დამოუკიდებელი სამსახურისა.

R i T A
Region in Transition

BLACK SEA
ECOACADEMY

მაჭახელას ეროვნული პარკი

Machakhela National Park
Fundacja EkoRozwoju

FEEL
Fundacja EkoRozwoju

არჩვი (Rupicapra rupicapra)

არჩვი (*Rupicapra rupicapra*)

არჩვი მაღალი მთების ბინადარია.
იგი ცხოვრობს სუბალპურ ზონაში.
არჩვის საბინადო ზონა 1500-2500
მეტრამდეა ზღვის დონიდან

პრიუქტი თანადაფინანსირებულია პოლონეზ-
ავსტრიული თანამდებობის ფინანსი
მიერ, მისიგნაზა „RITA - რიგიტი გაზირმავალ
პროექტი“ ფინანსირდა, მიმუშავე
სამინისტროს ფინანს დამსახურა
დამტკიცებულის მიერ.

R i T A
Region in Transition

BLACK SEA
ECOACADEMY

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

Fundacja EkoRozwoju

მურა დათვი
(*Ursus arctos*)

მურა დათვი (*Ursus arctos*)

მტაცებელი, ძუძუმწოვარი,
დათვისებრთა ოჯახისა. მისი
სხეულის სიგრძე 2,5 მ-მდე, მასა 480
კგ-მდე აღწევს.

პრიუქები თანადაფინანსებულია პოლონეზ-
აეროეკოლოგიური ფონდის
მიერ, მისიენასა და RITA - რიგორიტ გაზირმავალ
ეროვნული ფარის, მიმუშავე
სამინისტროს დაწილა დანადგენა
დემოკრატიული მოვალეობისათვის."

R i T A
Region in Transition

BLACK SEA
ECOACADEMY

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

FEDRI
Fundacja EkoRozwoju

ესტუარიას ეროვნული პარკის ფრინველები

მცირე მყივანა არწივი

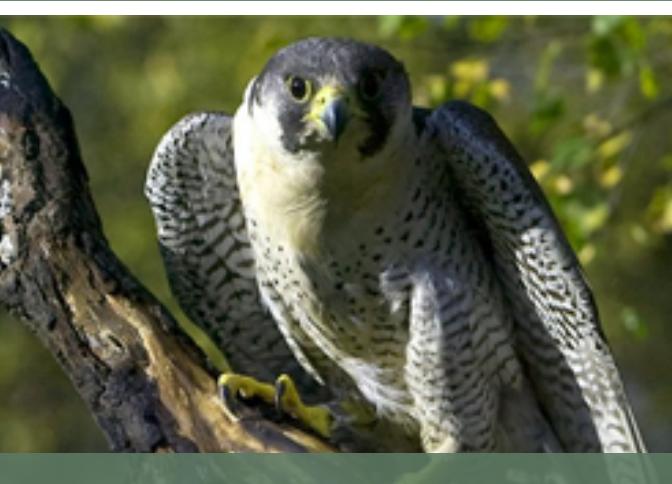
მთისარწივი

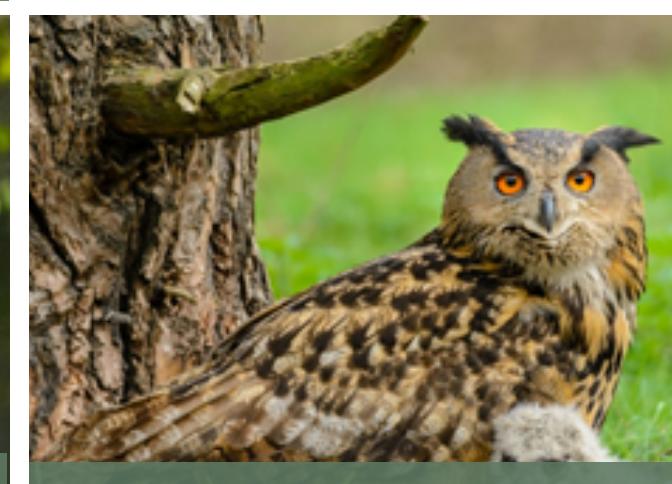
ბატვანძერი

დიდი ჭრელი კოდალა

შავარდენი

ზარნაშო

ოფოფი

შავი კოდალა

ალალი

გველიჭამია (ძერაბოჭი)

ბაღის გრატა

შაშვი

მაჭახელას დაცულ ტერიტორიაზე გავრცელებულია ფრინველთა მრავალფეროვნება

საქართველოს
ნითელი ნუსხის
სახეობები

- ქორცქიტა
- სვავი
- მთის არწივი
- შავი ყარყატი
- ბატკანძერი და სხვა

IUCN-ის ნითელი
ნუსხის სახეობები

- ქორი
- ნამგალა
- მცირე მყივანი არწივი
- ზარნაშო
- ჩვ. კაპაჩა
- უფეხურა
- ჩვ. კოჭობა
- ჩვ. გუგული
- შევარდენი
- მარჯანი
- კირკიტა და სხვა

მაჯლობა ყურადღებისთვის

საკონტაქტო ინფორმაცია:

ტელ: +995 595 08 60 75

Facebook: Machakhela National Park

მაჭახელას ეროვნული პარკი

e-mail:

nana.baujadze@gmail.com

web: www.apa.gov.ge

ფოტო: მაჩელი ბალამუქი

პროექტი თანადაფინანსებულია პოლონურ-
ამერიკული თავისუფლების ფონდის
მიერ, პროგრამა „RITA – რეგიონი გარდამავალ
პერიოდში“ ფარგლებში, რომელსაც
ახორციელებს ფონდი „განათლება
დემოკრატიისათვის.“

Region in Transition

პრეზენტაციაზე მუშაობდნენ: ნანა ბაუეაძე, მაჭახელას ეროვნული პარკი და კატაუინა ზარემბა, ეკოგანვითარების ფონდი.

ნახატები: იაკუბ ზუსტჩიკი

პრეზენტაცია საგანმანათლებლო პროგრამა "კოლეური ტყის" ნაწილია, რომელიც მომზადდა პროექტის "ჩვენი ტყე - აქტიური ეკოლოგიური განათლება მაჭახელას ეროვნულ პარკში"

მაჭახელას ეროვნული პარკი
Machakhela National Park

More materials on
www.bsea.ge

პროექტი თანადაფინანსებულია პოლონურ-ამერიკული თავისუფლების ფონდის მიერ, პროგრმა „RITA - რეგიონი გარდამავალ პერიოდშის“ ფარგლებში, რომელსაც ახორციელებს ფონდი „განათლება დემოკრატიისათვის“.